

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1'50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vsch vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Bratski hrvatski drugovi i drugarice!

Stoljećima rastavljeni umjetničkim medama sastajemo se ponovno u srcu ubave Bele Krajine. Rijetko se je događalo, dok smo još bili silom rastavljeni, da je po koji drug pohrlilo na zbor bratskog društva s ove ili s one strane Kupe, ali i tada u veliku strahu, da toga radi grdno ne postrada. Modra Kupa danas više nije meda, ona je danas naša zajednička pjesma, koja cjeliva i tefosi tu našu bratsku i nerazdruživu grudu. Danas je ona mirnija te polako puza, da ne pomuti taj bratski zagrljaj.

I evo sada još će vam biti radost veća, kad se nadete u zagrljaju i s drugarskom braćom s onu stranu Gorjanaca, koji nisu žalili truda, da pohrle u vaš i naš bratski zagrljaj, da vama i nama ponesu bratske pozdrave iz krajeva lijepe Dolenjske uz obale zelene Krke.

Poletjeli ste iz svih raštrkanih sela širom susjedne nam bratske hrvatske grude, da opet posvjedočite da smo jedno bratsko i nerazdruživo drugarsko tijelo. Poletjeli ste, da se nadete zajedno s nama u pravom bratskom zagrljaju i da tako korak po korak utvrdimo u svima nama onu jedinstvenost, koju ne će više nikada slomiti nikakva sila. Poletjeli ste, da poradite zajedno s nama na jedinstvenosti i na pretku našega rada na polju širenja bratske misli i kulturnoga svijetla među najširim slojevima našega naroda.

Kada sada ponovno stupate u ubavi gradić Bele Krajine, Metliku, budite sjegurni, da vam i on nuđa svoje bratske grudi, da provedete u njem nekoliko ugodnih trenutaka i da iz njega ponesete najljepše uspomene prigodom zajedničkoga zbora karlovačkoga, jastrebarskoga, novomeštanskoga i belokranjskoga učiteljskog društva.

Svima vama naš najsrdniji bratski drugarski pozdrav.

Pripravni odbor za zajedničku skupštinu od četiri učiteljska društva u Metliki.

Idejni, kulturni in stanovsko politični smoter naše organizacije

Dokončna redakcija smotra UJU v novih pravilih, sprejeta na seji centralne uprave in poverjenikov UJU v Zagrebu, dne 29. aprila 1927:

»Smoter UJU je: A. Da goji idejo popolnega stanovskega edinstva vsega učiteljstva v državi brez ozira na izvenstanovsko opredelitev članstva, kakor tudi zavest, da so poedinci in organizacija za svoje stanovsko delo moralno odgovorni organizaciji in celemu stanu, tako da bo s tem Udruženje pri vseh faktorjih uvaževano kot glavni predstavnik v vprašanih osnovne narodne prosvete in stanovskih interesov.

B. Da z združenjo silo vsega učiteljstva naše kraljevine deluje na napredku osnovnega pouka in narodne prosvete ter na utrjevanju duhovnega edinstva vseh delov našega naroda, kakor na napredku in zaščiti moralnih in materialnih interesov učiteljstva.

C. Da z vsemi primernimi sredstvi deluje na to, da bodo zakoni in predpisi o pravnem, gospodarskem in socialnem položaju učiteljstva vedno v skladu z upravičenimi stanovskimi in strokovnimi zahtevami v Udruženju organiziranega učiteljstva.

Dne 29. aprila t. l. je bila seja vodstva centralne uprave in poverjenikov UJU v Zagrebu. Na tej seji je bila izdelana dokončna redakcija novih pravil UJU v temeljnih načelnih pogledih. Podrobna stilizacija je bila prepuščena Izvršnemu odboru, na kar ima isti nalog pravila objaviti, da jih dobi vse učiteljstvo na upogled in v kritiko.

Med drugimi važnimi načelnimi vprašanji, ki so bila na seji poverjenikov v razpravi, je bilo eno najvažnejših vprašanje o temeljni osnovi UJU, t. j. načelih na katerih stoji in na katerih hoče delovati ter smotru, ki ga zasleduje UJU. In prav v tem pogledu moramo konstatirati, da so si bili vsi zastopniki poverjeništev povsem edini glede čiste stanovske smeri, ki jo morajo zastopati ter ni bilo nobenih diferenc glede načelne osnove UJU. Sprejeto je bilo stališče, kakor ga prinašamo na čelu članka.

S smotrom organizacije so zastopniki poverjeništev začrtali Udruženju tri linije: Prva začrtuje idejni pokret ter polaga etične temelje UJU; druga opisuje kulturno prosvetno značaj UJU in tretja naznačuje stanovsko politični smoter in stališče UJU.

Idejni temelji UJU.

Načela, na katerih hoče stati Udruženje v bodočnosti, so označena v prvem delu.

Prvo temeljno načelo, ki ga mora poznati vsak član UJU, je načelo popolnega stanovskega edinstva brez ozira na izvenstanovsko opredelitev članstva. Udruženje si je vzelo za idealno nalogo vzgojiti svoje članstvo do one višine in v tem duhu, da bo pripoznalo potrebo popolnega stanovskega edinstva brez ozira na izvenstanovsko opredelitev članstva in na podlagi tega tudi nujno potrebo ene same edinstvene stanovske organizacije za vse učiteljstvo v državi.

Drugo temeljno načelo na katerem stoji Udruženje je, da je vsak član odgovoren za svoje stanovsko delo celemu stanu in ne samo članstvu in mora tudi organizacija stati na tem stališču. Vzgojiti svoje člane v tem idealnem duhu in naziranju, to si je nadelo Udruženje kot drugo nalogo svojega idejnega načelnega pokreta, ta ideal hoče imeti v bodočnosti.

Oboje mora biti za bodočnost naš ideal, a ne samo organizacijski ideal, temveč mora postati stanovski ideal vsega učiteljstva. To morajo postati najtrdnjeji moralni temelji učiteljskega stanu!

Popolno stanovsko edinstvo je vodilna ideja v novih pravilih. Na tem temelju hoče Udruženje zidati vse druge naloge organizacije. Na tem temelju hoče dvigati intelektualno, moralno in materialno silo učiteljskega stanu. Bistvo tega temelja je organiziranje članstva brez ozira na izvenstanovsko opredelitev članstva. Dosedanji temelji, na katerih se je organiziralo in delilo učiteljstvo, izgubljajo na vrednosti in bodo propadli. Mesto njih se dviga čisti stanovski problem organiziranja. Politično prepričanje in versko naziranje pri sprejemanju članstva in pri nastopanju v skupnih stanovskih zadevah ne sme priti v poštev.

To stališče znači prelom iz dosedanjim naziranjem o nalogah organizacije in grupiranju učiteljstva. Dosedaj se je grupiralo učiteljstvo v poedinah pokrajinah tudi v stanovsko političnem pogledu po političnem in verskem naziranju, sedaj izvenstanovska opredelitev članstva za organiziranje ne bo prišla v poštev. Sedaj so šele nastopile razmere, ki omogočajo skupen nastop. Dosedaj učiteljstvo ni znalo najti potov, da bi se združilo za skupne interese in skupne naloge stanu.

Prelom iz dosedanjim tradicijami tudi v centralni organizaciji znači prehod v novo dobo za vse učiteljstvo. S tem se je ustvaril nov temelj za vse bodoče učiteljsko življenje in udejstvovanje učiteljskega stanu.

Z vodilno idejo popolnega stanovskega edinstva se hoče prepričati v bodočnosti centrifugalna, razkrajevalna stališča in stremjenja učiteljskega stanu, hoče se odstraniti in izločiti vse komponente, ki so bile v preteklosti vzrok cepljenju enotnih sil učiteljskega stanu v stanovski politiki in vrniti učiteljski stan tudi skupnim prosvetnim in nacionalnim nalogam. Z gojitvijo te ideje se hoče združiti ves stan za dvig stanu, kulture in prosvete, z njo se hoče močno utrditi in dvigniti v prvi vrsti strokovno vrednost stanu, kar moramo smatrati v današnji samostojni državi tudi za najeminentnejšo nacionalno nalogo učiteljstva.

V idejnem smotru novih pravil je pa še drugo osnovno načelo, ki bo postalo v bodočnosti močan moralni temelj organizaciji in potom nje vsemu stanu. Organizacija si je nadelo nalogo gojiti stanovsko zavest, da je vsak poedinec in organizacija odgovorna za svoje delo celemu stanu in ne le članstvu. Ta, drugi del idejnega stremjenja in bodoče idejne osnove naziranja o nalogah organizacije pa znači, da je bil položen tudi važen temelj močni etični osnovi za bodoče učiteljsko življenje in udejstvovanje. S pronicanjem tega etičnega nazora o odgovornosti med učiteljstvom se odpira tudi nova, lepša bodočnost učiteljskemu stanu.

S tem stališčem prihaja učiteljstvo do spoznanja, da je tudi v tem pogledu treba v korist učiteljskega stanu in narodne prosvete prelomiti iz dosedanjim, tradicionalnim naziranjem, ki je v preteklosti vladalo med učiteljstvom, češ, da je vsak član in organizacija odgovorna le članstvu, da pa nima moralne odgovornosti in dolžnosti do pripadnikov stanu, ki so izven organizacije. Pod preteklimi okoliščinami je bilo nemogoče nastopiti s takim načelom, ker so si bile prestratno obe skupini učiteljskega stanu druga proti drugi. Celo pod sedanjimi razmerami zna zaenkrat to pošteno stališče škodovati celo organizaciji sami, ker bodo to člani izven organizacije izrabljali sebi in svojemu strankarskemu naziranju v prid. Čas bo pa prinesel, da bo ravno to načelo dalo organizaciji najtrdnjejšo oporo pri uveljavljanju drugih njenih načel ter bo prerodilo ves učiteljski stan. Edino zmaga tega načela bo donesla druge razmere.

Z gojitvijo te zavesti med članstvom dajemo ideji stanovskega edinstva vredno idejno sovrstnico in tudi globoko etično vrednoto organizaciji. S prodiranjem tega nazora se bo dvigala organizacija in vsi poedinci iz globin egoizma in materialističnega naziranja o nalogah organizacije v višine idealov, idejnih stremljenj in stališč, ki nam morajo postati v bodočnosti vodilna in vzvišena sila. Le z utrjevanjem teh sil in principov bomo dvigali visoko sebe in ves stan.

Na podlagi vnešenja teh idejnih stremljenj v centralna pravila, t. j. ideje popolnega stanovskega edinstva in stanovske zavesti, da je vsak poedinec in organizacija odgovorna za svoje delo celemu stanu, kar je danes še naš ideal, bo pridobila organizacija močne notranje gonilne sile, ki ji bodo dajale vse pogoje za jako življenje v bodočnosti. Ti njeni zdravi temelji so ji porok in sigurno jamstvo za vodilno vlogo v bodočnosti.

Kulturni smoter UJU.

Drudi del smotra v pravilih začrtuje kulturni značaj organizacije in njene kulturne naloge. Ta del je skoro v polnem obsegu povzet iz dosedanjih pravil. Gotovo pa je, da se z novo idejno bazo popolnega stanovskega edinstva in glede odgovornosti niso niti najmanj zmanjšale kulturne naloge organizacije, temveč nasprotno — celo povečale. S prelomom dosedanjih tradicionalnih metod in novo bazo se organizacija ni odrekla ni za las svojih kulturno prosvetnih misli.

Njene kulturne naloge so se celo pomnožile. Nujna potrebna bo poglobitev njenega idealnega kulturnega delovanja, ker odprla so se široka polja za udejstvovanje skupnih kulturno prosvetnih idealov, ki bodo globoko zarezavali plodne brazde v našem rodu.

Moderni pedagoški problemi, šolski in splošno prosvetni so ono široko še neizčrpano polje, ki ga bo treba obdelati in ki so najpozitivnejša naloga za nacionalno udejstvovanje učiteljstva. Ni v enem pogledu se ne more trditi, da se je z novo idejno osnovno organizacija odrekla sodelovanju pri reševanju šolsko prosvetnih vprašanj. Njena kulturna in prosvetna naloga je ostala povsem neokrnjena, kar jasno označuje drugi oddelek novih pravil.

Prav v kratkem času bomo pa pokazali, da je kulturna smer uprav z novo idejo in moralno osnovo mnogo pridobila, da se je razširila in poglobila in je zavzela najpozitivnejši in najnacionalnejši pravec. Kulturna smer, ki jo hoče sedaj organizacija izvesti, znači sicer v resnici nova stremjenja z ozirom na dosedanje pojmovanje nalog učiteljstva, a ta stremjenja in smer znači povrnitev učiteljstva k narodu in k širokim kulturnim interesom naroda in ne k drugim stremljenjem, ki so nas odtujevala narodu. Nacionalno delo učiteljstva hoče postaviti organizacija na realna in pozitivna tla. V tem bo ležalo v bodočnosti bistvo in težišče novega pokreta.

V prihodnjih številkah lista bomo ta pravec jasneje očrtali in iz tega bo razvidna tudi potreba novega pojmovanja nacionalnih nalog učiteljstva.

Že v pravilih je jasno začrtana tudi smer nacionalnega udejstvovanja organizacije, ki ji je cilj utrjevanje duhovnega edinstva vseh delov našega naroda. Temu načelu, ki je že v sedanjih pravilih, je treba dati le konkretne oblike. Povsem nepotreben je spričo tako precizno izraženega cilja in velikih kulturnih nalog, ki jih že vrši, jih začrtujejo organizaciji pravila in ki jih bo dobila z novim stališčem, še kak poseben nacionalni povdarek.

Kulturna smer, ki stremi za najskladnejšim delom šole in narodne prosvete z najširšimi interesi naroda je sama po sebi dovolj nacionalna. Ta smer pa stvalja nove zahteve in odpira novo široko polje tudi za delovanje organizacije na izpopolnitvi in dvigavanju učiteljske izobrazbe, na njeni poglobitvi v smeri novih kulturnih stremljenj z oziroma na zahteve in potrebe naroda.

Ravno novi temelji popolnega stanovskega edinstva in moralne odgovornosti celemu stanu bodo našo organizacijo uveljavili kot važno prosvetno institucijo, ki bo v bodoče še globlje posegala v prosvetno in kulturno življenje, kakor je dosedaj.

Stanovsko politični smoter UJU.

Tretji oddelek smeri in cilja organizacije v novih pravilih začrtuje in kaže stanovsko politični del in tozadevno nalogo organizacije. S to formulacijo v pravilih je jasno označeno, da se organizacija ni odrekla sodelovanju pri prosvetnih zakonodaji in da se hoče ona udejstvovati tako pri reševanju strokovnih, kakor stanovskih vprašanj in problemov. V eni prihodnjih števil bomo pokazali, kako se hoče organizacija odslej še globlje udejstvovati v tem oziru, kakor se je doslej in hoče prevzeti še vodilnejšo vlogo v smeri naše prosvetne politike.

Jasno pa je tudi razvidno, da z novo idejno in moralno bazo organizacija ni prevzela zgolj materialističnih stremljenj in nalog, temveč da iste vzorecja ter jim predpostavlja idejni in kulturni temelj, na katerem hoče vršiti svojo nalogo tudi v bodoče.

Organizacija z novim stališčem ni zapustila idealov, temveč je svoje ideale celo poglobila, povečala in jih postavila na širši temelj. Dobili pa bodo ti ideali šele v bodočnosti pravo vrednost, ko se jih bo učiteljstvo v polnem obsegu zavedalo in ko se bodo pričeli počasi realizirati.

Konferenca poverjenikov UJU v Zagrebu je s pravili jasno začrtala kaj smo in kaj hočemo biti. Prepričani smo pa lahko, da bo šel čas pretek onih, ki nečemo razumeti novih potreb in zahtev, katere stavi na učiteljstvo narod in nove državne razmere. Temelji, ki so postavljani v novih pravilih UJU so tako globoki, da dajejo naši organizaciji polno garancijo najjačjega življenja in udejstvovanja v bodočnosti in je vsak odpor, trati sile za ohranitev starih temeljev na osnovi strankarstva — danes zaman. Bodočnost bo zidala na vedno zdravjših moralnih in idejnih temeljih. Vsaka stvar se enkrat preživi in tako se je preživelo tudi stanovsko organizovanje učiteljstva na strankarskih temeljih. V tem leži bodočnost UJU, da si je izbralo novo čisto stanovsko osnovo in si je isto pod razvojem razmer in z duhom časa, jasno začrtalo tudi v novih pravilih.

Ivan Dimnik.

V soboto, dne 14. maja 1927 je v Ljubljani MLADINSKI KONCERT v prid Učiteljskemu konviktu. ★ Udeležite se ga!